

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1835.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Till underdånig åtlydnad af föreskriften i Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Instruction för Dess och Rikets Commerce-Collegium af den 23 April 1831, får Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med Fabrikerne och öfriga slöjder jemte Handtverkerierne i Riket under loppet af år 1835, hvarvid Collegium, i öfverensstämmelse med Dess förliedet år öfverlemnade underdåniga berättelse, upptagit deri förekommande ämnen under 3:ne hufvudpunkter, nemligen: 1:o Fabriker och Manufacturer; 2:o Väfveri-näringen, betraktad såsom föremål för den enskilda husfliten, jemte andra husslöjder och 3:o Handtverkerierne.

1:o *Fabriker och Manufactur-Inrättningar:* Deras antal uppgick vid 1835 års slut till 2,037 st., vid hvilka sysselsattes 14,925 arbetare; och inhemtas af bilagde Tabell Litt. A., som upptager Fabrikernes antal för hvarje hufvudsaklig arbetsgren särskildt, deras arbetare, tillverkningarnes värde och mängd samt jemförelse emellan förhållandet i dessa hänseenden sistlidet år och det, som inträffade år 1834, att Fabrikernes antal under loppet af år 1835 ökats med 16 och arbetarnes med 446 st.

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med fabriker, manufakturer och handtverkerier i riket. – Stockholm : J. Hörberg, 1832-1858.

Täckningsår: 1830-1857.

Innehåller en årlig förteckning över patent (motsv.) åren 1830-1834. Patent benämndes Privilegia exclusiva fram till 1834 då den svenska patentlagen kom.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. D, Fabriker och manufakturer.

Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1912.

Täckningsår: 1858-1910.

Innehåller en årlig förteckning över patent åren 1858-1884. År 1885 inrättades det första svenska patentverket, Kongliga Patentbyrån, vilken övertog registrering av patent.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 6: Tab. 5. Fabrikernas tillverkningsvärde 1836-1895.

Kommerkollegii underdåniga berättelse om fabrikernas och manufakturernas ställning år 1835.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

**Commerce-Collegii underdåniga Berättelse
om Fabrikernes och Manufakturernes ställning år 1835**

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Inledning.....	1.
1:o Fabriker och Manufactur-Inrättningar.....	1.
Klädes-Fabrikerne.....	2.
Etoffts-Fabrikerne.....	5.
Bomulls- och Linneväfnads-Fabrikerne.....	5.
Mechaniska Bomulls-Spinnerierne.....	7.
Segel- och Tältduks-Fabrikerne.....	7.
Siden-Fabrikerne.....	8.
Band-Fabrikerne.....	8.
Cattuns-tryckerierne.....	9.
Färgerierne.....	9.
Socket- raffineringsverken.....	9.
Tobaks- och Snus-fabrikerne.....	10.
Läder-Fabrikerne.....	11.
Saffians-Fabrikerne.....	11.
Fabrikerne för åstadkommande af glas eller de så kallade Glasbruken.....	11.
Fabrikerne för tillverkning af papper.....	12.
Oljeslagerierne.....	13.
Porcelaines-Bruken.....	13.
Såp-sjuderierne.....	14.
Fabriker för förfärdigande af mechanisk redskap.....	14.
Stilgjuterierne.....	15.
Porter-tillverkningen.....	15.
Övrig Tillverkning.....	16.
2:o Väfveri-närigen, betraktad såsom föremål för den enskilda husfliten, jemte andra husslöjder.....	17.
3:o Handtverkerierne.....	19.

Sammandrag för År 1835

	Sid.
Jemförelse-Sammandrag för Åren 1834 och 1835.....	21.
Litt. A. General-Sammandrag öfver de vid Manufacturerne befintlige Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för åren 1834 och 1835.....	22.
Vid Fabrikerne har, under loppet af åren 1834 och 1835, blifvit tillverkad.....	23-25.
Litt. B. Förteckning på de Fabriks-anläggningar, för hvilka Tillstånds-resolutioner blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade åren 1834 och 1835.....	26-28.
Litt. C. Förteckning å Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1835.....	29-32.
Litt. D. Sammandrag af de från Magistraterna, till Kongl. Commerce-Collegium, inkomne förteckningar öfver handverkare med deras gesäller, lärlingar och andre vid arbetet skattskrifne personer för år 1835.....	33-36.
Litt. E. Sammandrag af de från Magistraterna till Kongl. Commerce-Collegium inkomne förteckningar öfver idkare af sådana näringar, som ej kunna bestämdt hänföras till handel eller handverk och icke heller lyda under Hall-Rätt, för År 1835.....	37-40.
Litt. F. Uppgift på den Bevillning, hvartill handverkare och idkare af sådane näringar, som hvarken kunna bestämdt hänföras till handel eller handverk och icke heller lyda under Hall-Rätt, uti Rikets Städer blifvit taxerade för år 1835, enligt de från Magistraterna inkomne förteckningar.....	41-44.
Litt. G. Sammandrag af de Förteckningar öfver Handverkare på Landet, hvilka inkommit till Kongl. Commerce-Collegium för år 1835	

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1835.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Till underdånig åtlydnad af föreskriften i Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Instruction för Dess och Rikets Commerce-Collegium af den 23 April 1831, får Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med Fabrikerne och öfriga slöjder jemte Handtverkerierne i Riket under loppet af år 1835, hvarvid Collegium, i öfverensstämmelse med Dess förliedet år öfverlemnade underdåniga berättelse, upptagit deri förekommande ämnen under 3:ne hufvudpunkter, nemligen: 1:o Fabriker och Manufacturer; 2:o Väfveri-näringen, betraktad såsom föremål för den enskilda husfliten, jemte andra husslöjder och 3:o Handtverkerierne.

1:o *Fabriker och Manufactur-Inrättningar:* Deras antal uppgick vid 1835 års slut till 2,037 st., vid hvilka sysselsattes 14,925 arbetare; och inhemtas af bilagde Tabell Litt. A., som upptager Fabrikernes antal för hvarje hufvudsaklig arbetsgren särskildt, deras arbetare, tillverkningarnes värde och mängd samt jemförelse emellan förhållandet i dessa hänseenden sistlidet år och det, som inträffade år 1834, att Fabrikernes antal under loppet af år 1835 ökats med 16 och arbetarnes med 446 st.

De hufvudsakligaste Fabrikshandteringar voro följande: *Klädes-Fabrikerne*. Dessa verk utgjorde år 1835 till antalet 123 st., hvarvid begagnades 608 väfstolar och 3,524 arbetare, och vid jemförelse af förhållandet i dessa afseenden år 1834 finnes, att antalet af Fabrikerne förstnämnde år blifvit ökad med 18 st., af väfstolar med 59 st., samt af arbetare med 263 st. Sammantagna tillverkningen utgjorde 666,422 alnar egentligt kläde samt 49,414 alnar andra diverse ylleväfnader jemte 398 st. filtar, alltsammans uppskattadt till 3,996,128 R:dr, hvilket öfverstiger productions-värdet år 1834 med 438,851 R:dr. Qvantiteten af tillverkad kläde år 1835 öfversteg väl endast den för år 1834 uppgifna med 33,759 alnar, hvaraf, vid första påseendet, skulle synas, som ofvannämnde betydliga tillökning i värdet vore för högt upptagen; men om man tager i betraktande, att 1835 års fabrikation i det hela utgjordes till tre fjerdedelar af superfint, fint och mellanfint kläde, samt endast den återstående fjerdedelen af groft kläde, hvaremot 1834 års tillverkning bestod till större delen af mellanfint och groft kläde af mindre högt värde, samt det för öfrigt finnes, att värdet å klädestillverkningen förstnämnde år, per medium räknadt, icke utgör mera än omkring $\frac{1}{3}$ R:dr Banco för hvarje aln; så kan deraf slutas, att ofvanupptagne värde å hela klädes-fabrikationen är med rätta och sanna förhållandet öfverensstämmande.

I Norrköping tillverkades år 1835, 456,461 alnar kläde af till största delen fint och mellanfint slag, utom 5,143 alnar boy, hvilken varumängd, uppskattadt till 2,977,891 R:dr, utgjorde mera än $\frac{2}{3}$ delar af hela klädes-fabrikationen i Riket, och öfversteg den i samma stad år 1834 åstadkomna klädesqvantitet med 40,219 alnar. Bland Norrköpings fabrikanter utmärkte sig för de betydligaste tillverkningarne Bolagen Söderberg & Arosenius, Vougt & Wetterling, samt Fabrikörerne Chr. Lenning, Abraham Arosenius, Assessoren Arosenius och J. J. Schubert, hvilkas tillverkningar uppgingo i värde, det förstnämnda bolagets till nära 200,000 R:dr och de öfrigas till emellan 100,000 och 170,000 R:dr hvardera.

Vid de i Stockholm inrättade Klädes-fabriker har tillverkningen utgjort 94,157 alnar egentligt kläde, hvaraf hälften fint och hälften groft, samt 19,681

alnar andra diverse klädes-fabriks väfnader jemte 398 st. filter, alltsammans beräknadt i värde till 555,748 R:dr. Då härmed jämföres mängden och värdet af de år 1834 härstädes åstadkomna väfnader, finnes, att, ehuru 1835 års tillverkning till qvantiteten understeg 1834 års fabrikation med 3,109 alnar, värdet å förstnämnde års klädesproduction likväl blifvit upptaget till 35,806 R:dr högre, än hvartill 1834 års tillverkning är vorden beräknad. Vid närmare granskning häraf har Collegium funnit, att detta förhållande härleder sig från enahanda orsak, som, i afseende på klädes-fabrikationen i allmänhet, här ofvan blifvit uppgifven, nemligen att Stockholms Klädes-fabrikanter, hvilka år 1834 åstadkommo $\frac{2}{3}$ delar groft och allenast $\frac{1}{3}$ del finare kläde, år 1835 ökat deras tillverkning af superfina och fina kläden och minskat fabrikationen af grofva kläden, så att af hela tillverkningen endast hälften varit af groft slag och den andra hälften af fint, hvarigenom naturligtvis ett betydlig ökad värde i och för den finare tillverkningen skulle uppkomma, och hvilket äfven styrkes deraf, att Collegium, vid anställd undersökning, huruvida de olika slagen af kläde blifvit uppskattade i öfverensstämmelse med den Tariff för värdes bestämmande å dylika varor, som Collegium i början af år 1834 utfärdat, funnit, att densamma icke blifvit öfverskriden.

Bland Stockholms Klädes-fabrikanter hade Öbergs Enka & Comp. samt P. C. Dählström de största tillverkningarna, af hvilka den förras uppgick i värde till 102,827 R:dr och den sednares till något mindre.

Uti de 10 städer i Riket, med undantag af Norrköping ock Stockholm, hvarest klädes-fabriker år 1835 voro i gång, utgjorde tillverkningen sammantagen 101,898 alnar kläde och andra ylleväfnader, i värde upptagna till 320,034 R:dr; och hade dessa tillverkningar hufvudsakligen åstadkommits i Nyköping, Alingsås, Halmstad, Wexjö och Örebro.

Bland de på särskilda orter å landet inrättade klädes-fabriker må här endast såsom förnämligast omnämnas de i Östergöthlands och Wermlands Län befintlige, hvaraf de förre lemnade en tillverkning af 18,216 alnar finare kläde, värderade till 93,851 R:dr, och de sednare åstadkommo 19,724 alnar gröfre kläde samt andra ylleväfnader, uppskattade till 48,175 R:dr.

Antalet af de vid Klädes-fabrikerne i Riket år 1835 befintliga maskiner af flerfaldiga slag utgjorde 953 st., och om dermed jämföres antalet af begagnade maskiner år 1834, finnes, att, under loppet af 1835, 84 nya maskiner i och för klädes-fabrikation blifvit anskaffade och använde. År 1826, eller för 10 år tillbaka, funnos vid klädes-fabrikerne endast omkring 540 maskiner, eller icke stort mera än hälften af det nu befintliga antalet. Att det sålunda betydligt ökade begagnandet af maskin-kraft, i stället för mennisko-kraft, icke kan anses hafva här i landet föranlett till nedsättning i antalet af arbetare vid fabrikerne och derigenom minskat förut påräknad arbetsförtjenst för den fattigare classen, kan inhemtas deraf, att sistnämnde år 1826, då maskin-antalet var ringa, begagnades vid klädes-fabrikerne endast 1,737 arbetare, hvaremot år 1835, då mängden af maskiner var ökad till nära dubbelt, erfordrades och användes ej mindre än 3,524 arbetare, hvilket förhållande ådagalägger, att i samma mån antalet af maskiner ökas, i samma eller ännu högre grad har antalet af arbetare vid fabrikerne tilltagit, allt i följd af den mångdubblade production, som genom maskiners begagnande uppkommit och endast genom dem blifvit möjlig, hvarigenom ett ökad behof af arbetspersonal, dels för maskinernes skötsel och användande, dels för förrättande af de arbeten, hvilka icke genom maskinerna kunnat åstadkommas, inträdt.

De inrättningar, för hvilkas ändamålsenliga bedrivande klädes-fabriksidkarne Söderberg & Arosenius och Vougt & Wetterling i Norrköping samt J. R. Wallberg i Halmstad erhållit förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden, hafva, enligt hvad Collegium på grund af anställda undersökningar inhemtat, under loppet af sistlidet år varit i full gång och behörigen begagnade, hvarigenom de vilkor, hvarunder dessa lån få på bestämd tid innehafvas, blifvit vederbörligen iakttagne.

Utom de betydliga kvantiteter inhemsk ull, som vid fabrikerne år 1835 blifvit använde, äro samma år från utrikes orter införtullade:

Af gröfre ull	1,505,327 ö
samt af finare ull	12,670 ö .

Då detta import-quantum jämföres med införselsbeloppet år 1834, finnes,

att år 1835 inkom till Riket af gröfre ull 290,761 ö mera, men af finare ull 29,159 ö mindre än året förut. Att en slik betydlig tillökning i importen af gröfre ull icke kunnat härröra från ökad behof hos tillverkaren af gröfre kläden, synes deraf, att fabrikationen af dylika kläden var betydligt mindre år 1835 än året förut, utan måste anledningen dertill sökas dels deri, att importen af sådan vara år 1834 understeg vida import-beloppet år 1833, hvarigenom ett mindre förlag för det påföljande årets behof varit att tillgå, och dels deri, att vissa delar af den ull, hvilken hittills ansetts kunna endast till gröfre kläden begagnas och sålunda benämnts såsom grof, nu mera, i följd af konstmessigare beredning och behandling, börjat ingå och användas i tillverkningen äfven af så kallade medelfina kläden, hvarigenom consumptionen af slik ull betydligen tilltagit; och då, oaktadt fabrikationen af fina kläden år 1835 mer än vanligt ökades, importen af fin ull utgjorde det ringa qvantum, som här ofvan nämndt är, så kan deraf slutas, att productionen inom Riket af sådan ull samma år varit i tilltagande och nära nog uppfyllt inhemska behofvet af denna vara.

I sammanhang med Klädes-fabrikerne torde här böra i underd. anmälas förhållandet med de så kallade

Etoffts-Fabrikerne. Tillverkningen vid dessa inrättningar, 5 till antalet, utgjorde år 1835, 40,651 alnar, bestående hufvudsakligen af flanell och flaggduk, upptagen i värde till 25,075 R:dr. Den understeg 1834 års fabrikation, till qvantiteten med 16,181 alnar och i värde med 13,149 R:dr. Någon tillverkning af bombasin och camelott ägde icke sistlidet år rum vid de inhemska fabrikerne, utan måste hela behofvet af dessa varor fyllas från utrikes ort. Importen deraf uppgick till icke mindre än 1,029,737 alnar.

Bomulls- och Linneväfnads-Fabrikerne. Vid de år 1835 här i Riket i gång varande 40 fabriker af detta slag har tillverkningen uppgått till 999,574 alnar egentliga väfnader och 61,942 diverse dukar jemte 100 st. sängtäcken, alltsammans i värde upptaget till 445,927 R:dr; och om dermed jemföres tillverkningsbeloppet år 1834, finnes, att fabrikationen af dukar förstnämnde år något, fast obetydligt, minskats, men att productionen af väfnader, bestående huf-

vudsakligast af hvitt bomullslärf, finare couleurta bomullsväfnader och ginvudsakligast med 54,382 alnar, uppskattade till 25,676 R:dr.

Den största kvantiteten bomullsväfnader tillverkades år 1835 vid Bolaget A. L. Lamms & Comp. fabrik i Stockholm, hvarest förfärdigades 295,118 alnar, bestående hufvudsakligen af hvitt bomullslärf, alltsammans i värde upptaget till 83,826 R:dr eller något mindre än värdet å derstädes fabricerade varor år 1834. Af damast och dräll var tillverkningen störst vid Friherre von Steyerns fabrik i Wadstena, hvarest den uppgick till 3,472 alnar eller något mindre än året förut.

Bomullsväfnader införtullades år 1835 för ett värde af 639,145 R:dr, och exporten af dylika varor samma år uppskattades endast till 1,106 R:dr. Importvärdet öfversteg således det för år 1834 uppgifna med 176,387 R:dr, hvar emot exporten icke utgjorde fullt $\frac{1}{3}$ del af det belopp, som föregående året utfördes. Det är likväl att hoppas, att, då de år 1835 under anläggning varande mekaniska bomullsväfverier i större scala kommit i full verksamhet, ett mindre ofördelaktigt förhållande skall inträda, än nyss nämnt är.

Sistlidet år infördes utländska linneväfnader för ett värde af 56,288 R:dr, hvilket med 16,679 R:dr understeg importvärdet år 1834. Förstnämnde år exporterades linnevaror, hvilka uppskattades till 62,130 R:dr eller obetydligt mindre än året förut. I det hela visar sig således, att exporten af linneväfnader år 1835 öfverstigit importen deraf under samma år.

Oaktadt inhemska Bomulls-spinnerierne, på sätt här nedan kommer att visas, år 1835 varit i ökad verksamhet, har importen af bomullsgarn berörde år uppgått till 1,008,062 $\text{L}\text{ö}$, hvaribland 96,355 $\text{L}\text{ö}$ färgadt Turkiskt rött, hvilket quantum öfverstiger införselsbeloppet af denna vara år 1834 med 176,845 $\text{L}\text{ö}$; och torde af detta förhållande kunna dragas den slutsats, att tillverkningen af bomullsväfnader i enskilda hushåll under sistlidet år uti ej ringa mån tilltagit.

Af lin införtullades samma år 2,958 $\text{L}\text{ö}$, hvilken kvantitet understiger import-beloppet år 1834 med 1,906 $\text{L}\text{ö}$, och exporten af sådan vara utgjorde 1,228 $\text{L}\text{ö}$, eller 303 $\text{L}\text{ö}$ mera än året förut.

Mechaniska Bomulls-Spinnerierne, hvilkas antal år 1835 utgjorde 9 st., åstadkommo samma år ett spånadsbelopp af 432,404 ö garn, hvilket öfverstiger den år 1834 tillverkade qvantiteten med 104,330 ö . Den största tillverkningen ägde rum å den vid Strömma hemman i Blekinge Län för några år tillbaka anlagda mechaniska spinneri-inrättning, hvarest spånads-qvantiten utgjorde 153,016 ö ; och då interessenterne i detta verk undfått förlagslån utur Manufactur-DiscontFonden, under villkor att inrättningen under lånetiden ändamålsenligt bedrifves, anser Collegium sig, efter tagen kännedom om förhållandet, böra vitsorda, att fabriken med berömlig drift fortsättes och att omförmälda vilkor blifvit behörigen iakttaget.

I hvad betydlig mån inhemska fabrikationen af bomullsgarn under de sednast framflutna 5 åren tilltagit, kan finnas deraf, att år 1830 samtliga mechaniska bomulls-spinnerierne i Riket tillverkade endast 127,185 ö ; och man kan med säkerhet emotse, att när de under loppet af 1835 anlagda, men vid samma års slut ännu icke i full drift komna mechaniska spinnerier i stor scala blifvit bragta i erforderlig och påräknad verksamhet, bomullsgarns-tillverkningen inom Riket skall komma till en ännu betydligare höjd. Sistlidet år importerades 850,886 ö bomull eller 92,404 ö mera, än hvad af sådan vara året förut införtullades.

Segel- och Tältduks-Fabrikerne. Vid dessa verk, 10 till antalet, utgjorde tillverkningen år 1835 sammantagen 244,780 alnar, uppskattade till 143,715 R:dr, samt öfversteg sålunda productionen år 1834, i qvantiteten med 12,473 alnar och i värde med 10,032 R:dr. Den betydligaste fabrikationen af slika varor ägde sistlidet år rum vid det Bolaget Gibson & Keiller tillhöriga Väfveri, Sägen kalladt, i Götheborgs och Bohus Län, hvarest förfärdigades 119,804 alnar diverse slag af segelduksväfnader.

Importen af segelduk, som endast är tillåten från Finland, uppgick år 1835 till 4,984 alnar, hvilken qvantitet, ehuru icke af någon betydighet, likväl öfversteg importbeloppet af dylik vara år 1834 med mera än dubbelt.

Af hampa, som utgör det hufvudsakliga råämnet för segelduk, införtullades sistlidet år 9,090 Sk ö eller 156 Sk ö mera än året förut.

Siden-Fabrikerne. Tillverkningen vid dessa verk, till antalet 21 st., utgjorde år 1835, 148,873 alnar, hufvudsakligen bestående af taftsväfnader under olika benämningar och satin samt 122,082 st. dukar, mösstyng och florshufvor, alltsammans värderadt till 538,666 R:dr. Fabrikationen öfversteg sålunda den för år 1834 uppgifna, i qvantiteten med 16,151 alnar egentliga väfnader och 4,906 dukar m. m., samt i värde med 39,225 R:dr; och må här nämnas, att, oaktadt under sistlidet år någon tillverkning af sidenfelb vid inhemska fabriker icke ägde rum, införtullades likväl af denna vara, som vid hattfabrikation allmänligen användes, endast 176 t .

Den största siden-tillverkningen fabricerades år 1835 vid Bolaget Mazers & Comp. fabrik, och uppgick till 29,279 alnar samt 12,879 dukar, tillsammans uppskattade till 83,951 R:dr. Dernäst var tillverkningen betydligast vid de fabriker, som ägas af Bolagen Schönherr & Lundgren, Schücks Enka & Comp. samt Fagerlund & Comp.

Importen af Silke uppgick år 1835 till 36,507 t eller 14,516 t mera, än hvad af denne vara året förut infördes, och af utländska hel- och halvesidenväfnader införtullades förstnämnde år för ett värde af 163,171 R:dr, som med 29,543 R:dr öfverstiger värdet å importerade sidenvaror under loppet af år 1834. Exporten åter af dylika varor har de sednare åren småningom minskats och år 1835 varit så ringa, att den uppskattats endast till 120 R:dr.

Band-Fabrikerne, 13 till antalet, hafva år 1835 lemnat en tillverkning, hufvudsakligen af diverse slags sidenband, som i värde är upptagen till 58,689 R:dr eller något fast obetydligt mera än tillverkningsbeloppet år 1834. Den betydligaste bandfabrik äges och bedrifves af Grosshandlaren Stenbergs enka, och förfärdigades derstädes år 1835 sidenband för ett värde af 18,227 R:dr.

Samma år införtullades siden- och halvesiden-band, värderade till 73,610 R:dr, samt bomulls-, ylle- och linne-band, uppskattade till 20,058 R:dr, hvilket värde sammantaget öfverstiger importen af dylika varor år 1834 med 22,335 R:dr. Exporten af band, bestående af ylle och linne, uppgick deremot endast till 1,393 R:dr.

Cattuns-tryckerierne. Dessa verk, hvilka äro 8 st., hafva år 1835 verkställt tryckning å alngods och dukar för ett värde af 81,920 R:dr, och ehuru sjelfva varutillverkningen ökats, har likväl värdet derå fallit, så att detsamma understigit tryckningsvärdet år 1834 med 9,258 R:dr. Det betydligaste Cattunstryckeri bedrefs af Bolaget A. L. Lamm & Comp. i Stockholm, hvarest tryckning verkställdes för ett värde af 27,080 R:dr.

Färgerierne. Färgeri-lönen vid dessa verk, hvilka utgöra ett antal af 279 st., har år 1835 uppgått till sammantaget 401,063 R:dr, hvilken summa öfverstiger tillverkningsvärdet år 1834 med 1,485 R:dr. Den betydligaste färgning verkställdes vid de för sådant ändamål inrättade fabriker i Norrköping, Borås och Stockholm samt vid det af handlanderne Grönvall & Röhs å landet i Götheborgs och Bohus Län anlagda garnfärgeri, hvarest färgeri-lönen utgjorde 30,000 R:dr.

Socker-raffineringsverken. Å de 26 inrättningar af detta slag, som år 1835 voro i gång, utgjorde fabrikationen samma år 5,847,303 t socker och 2,993,436 t sirap, alltsammans i värde beräknadt till 2,197,652 R:dr. Tillverkningen ökades, jemförelsevis till productionen år 1834, i qvantiteten med 982,873 t socker och 229,202 t sirap, samt i afseende på värdet med 317,765 R:dr; och ehuru någon bestämd anledning icke förefinnes, att consumptionen inom landet af berörde varor sistlidet år tilltagit i lika betydlig grad, som productionen ökats, må ofvannämnde förhållande likväl till någon del kunna anses härröra derifrån, att tillverkningen af socker och sirap år 1834 var ovanligt liten och understeg fabrikationsbeloppet år 1833 med något öfver 700,000 t , hvarigenom under år 1835 ett ökad lager hos fabrikanten af denna vara sannolikt varit af behovet påkalladt.

Sistnämnde år införtullades 14,379,070 t rått, oförädladt socker eller 2,841,558 t mera, än hvad af denna vara år 1834 infördes. Exporten af socker och sirap utaf inhemsk förädling, hvarför icke obetydlig tullersättning är medgifven, minskades år 1835, likasom de sednare åren, och uppgick endast till 47,098 t socker och sirap, hvaraf större delen till Finland och en min-

dre del till Norrige. Utförsels-qvantiteten understeg 1834 års export med 64,838 R .

Den betydligaste fabrikationen af ifrågavarande varor ägde år 1835 rum vid Nonnens & Lorents concourssmassas Sockerbruk utmed Götheborg, samt vid Bolaget Magnus' & Comp. Socker-raffineringsverk i nämnde stad, hvarest de förädlade qvantiteterna utgjorde, å den förra fabriken 1,684,599 R och å den sednare 1,262,550 R socker och sirap. I Stockholm var tillverkningen störst vid Th. A. Aspelins Sockerbruk, der tillverkningen uppgick till 769,494 R .

Tobaks- och Snus-fabrikerne. Tillverkningen vid dessa verk, som till antalet utgjorde 82 st., besteg sig år 1835 till 3,345,546 R diverse slag af tobak och snus, uppskattade till 970,494 R:dr. Fabrikationen öfversteg den för år 1834 uppgifna, till qvantiteten med 221,455 R samt i värde med 92,583 R:dr, och tillökningen sträckte sig till alla sorter tobaksfabrikater, men förnämligast till snus. Bland samtliga Tobaksfabrikerne lemnade år 1835 Th. A. Aspelins fabrik i Stockholm den betydligaste tillverkningen, hvilken uppgick till 580,946 R .

Af oförädlade tobaksblad och stjelkar för fabrikerne behof införtullades år 1835, 3,212,879 R , eller 232,905 R mera än hvad af dessa varor år 1834 infördes; och af förädlad karfvad och spunnen tobak samt snus inkom till Riket sistlidet år 48,986 R , hvilken qvantitet öfversteg importen året förut med 6,324 R . Cigarrer inkommo år 1835 till ett antal af 285,437 st., hvilket understeg införselsbeloppet af dylika fabrikater år 1834 med 33,480 st., och synes detta förhållande ådagalägga, att tillverkningen utaf cigarrer, hvaraf förbrukningen inom landet nu mera icke är obetydlig, vid inhemska fabrikerne under de sednare åren blifvit af bättre och nöjaktigare beskaffenhet än tillföre.

Exporten af karfvad och spunnen tobak samt snus af inhemska förädling, hufvudsakligen på Finland, utgjorde år 1835 tillsammans 142,664 R jemte 4,750 st. cigarrer; hvilka qvantiteter understego export-beloppet år 1834, af tobak och snus med 67,511 R och af cigarrer med 3,060 st.

Läder-Fabrikerne. Vid dessa inrättningar, hvilka till antalet utgjorde 218 st., bereddes år 1835, 848,694 R sål- och smorläder samt 95,275 st. skinn, för ett sammantaget värde af 573,256 R:dr. Tillverkningen ökades berörde år, vid jämförelse af 1834 års fabriktionsbelopp, till kvantiteten med 65,011 R läder och 1,560 st. skinn samt i värde med 51,991 R:dr.

Sistlidet år infördes till Riket 68,087 R beredt läder och skinn, som öfverstiger import-beloppet år 1834 med 21,956 R , och exporterades af barkade och sämskade hudar 1,475 R eller 584 R mera än hvad af dessa varor året förut utfördes.

Af oberedda hudar och skinn importerades år 1835, 2,116,029 R , hvilken kvantitet öfverstiger med 310,936 R , hvad af dylike varor år 1834 införtullades; och synes af Collegii afgifna underdåniga berättelser för de näst föregående åren huru högst betydligt importen af rå hudar och skinn med hvarje år tilltagit.

Vid den fabrik, som bedrifves af J. Westin Jacobs Enka i Stockholm, bereddes år 1835 den största kvantiteten läder, uppgående till 165,148 R .

Saffians-Fabrikerne, hvilka i sammanhang härmed torde kunna omnämnas, utgjorde år 1835 till antalet endast 3 st. samt åstadkommo en tillverkning af 13,246 saffiansskinn, beräknade till 36,386 R:dr, och fabrikationen understeg den för år 1834 uppgifna, i kvantiteten med 9,660 st. skinn och i värde med 6,971 R:dr. Den betydligaste Saffiansfabriken innehades af J. Westin J:sons Enka, hvarest blifvit beredde 12,051 st. skinn, som utgör nära nog hela saffianstillverkningen i Riket sistlidet år.

Fabrikerne för åstadkommande af glas eller de så kallade Glasbruken. Vid dessa verk, till antalet utgörande 14 st., har tillverkningen år 1835 uppgått till 3,234 kistor taffel- och annat fönsterglas samt diverse sorter glaskärl, alltsammans uppskattadt till 317,900 R:dr, hvilken värdesumma öfverstiger den å fabrikationen år 1834 uppgifna med 22,973 R:dr.

År 1835 införtullades glasvaror af åtskilliga slag och deribland 291,613 bonteiller, alltsammans värderadt till 110,664 R:dr eller till 42,683 R:dr mera

än värdet å de glaspartier, som år 1834 infördes. Antalet af de sistlidet år importerade bouteiller öfversteg äfven mängden af de bouteiller, hvilka året förut inkommo, med 69,953 st. Exporten af glas uppgick deremot endast till ett värde af 1,440 R:dr eller 578 R:dr mindre än föregående året.

Bromö Glasbruk i Skaraborgs Län, tillhörigt CommerceRådet Santesson, samt Johannisholms Glasbruk i Fahlun Län, hvilket äges af Presidenten Friherre af Nordin och Bruksidkaren Kinnman, lemnade år 1835 betydligare tillverkningar än något annat Glasbruk i Riket. Å det förra stället fabricerades taffelglas för ett värde af 44,825 R:dr och å det sednare grönt fensterglas och andra glasvaror för 43,254 R:dr.

Fabrikerne för tillverkning af papper. Antalet af dessa inrättningar utgjorde år 1835, 90 st., och tillverkningen bestod af 190,634 ris papper af diverse slag, 5,101 L^ö förhydningspapper och papp samt 109,070 st. press- och tak-papper, jemte 1,232,000 st. blanketter till Bankens nya sedlar, alltsammans i värde upptaget till 605,147 R:dr. Fabrikationen af förhydningspapper och papp samt press- och tak-papper var väl något mindre än år 1834, men tillverkningen af andra papperssorter ökades deremot, i förhållande till productionen af denna vara sistnämnde år, med 11,788 ris, hvarigenom värdet å tillverkad papper år 1835 öfversteg det år 1834 uppgifna med 26,927 R:dr; och då, efter hvad Collegium inhemtat, 2:ne pappersbruk af större omfattning och med begagnande af de sednast uppfunna mechaniska inrättningar år 1835 varit under anläggning, är all anledning förmoda, att, när dessa verk kommit i ändamålsenligt skick, papperstillverkningen inom landet skall än vidare betydligt förökas.

Importen af utländskt papper utgjorde år 1835, 2,216 ris eller nära lika med införselsbeloppet året förut, och exporten uppgick till 32,573 ris af diverse slag samt 1,328 L^ö förhydningspapper, hvilket öfversteg utförsels-quantiteten af dylika varor år 1834 med 2,290 ris och 223 L^ö.

Bruksidkaren Sunnerdahl har vid sitt efter nyare metoder inrättade och väl ordnade Pappersbruk, Klippan kalladt, i Christianstads Län, år 1835 åstadkommit vida större tillverkning än något af de öfriga Pappersbruken i Riket.

Fabrikationen vid detta verk uppgick till 28,631 Ris papper af åtskilliga slag, upptagna i värde till 142,150 R:dr, och öfversteg tillverknings-quantiteten år 1834 med 5,907 Ris. På grund af detta förhållande, och då tillverkningen vid detta Pappersbruk fortfarande utmärker sig för god beskaffenhet och vackert utseende, anser Collegium Sunnerdahl, i afseende å det förlagslån han i och för denna inrättning af Manufactur-Discont-Fonden undfått, hafva behörigen iakttagit de vilkor, hvarunder samma lån blifvit meddeladt.

Oljeslagerierne. Tillverkningen vid de här i Riket befintliga 44 st. inrättningar af detta slag utgjorde år 1835, 90,650 kannor lin- och rofolja samt 150 kannor kummin-olja, och erhöles tillika efter pressningen 2,280 Sk~~ff~~ oljekakor, alltsammans uppskattadt till 152,585 R:dr. Fabrikationen af olja understeg 1834 års tillverkning med 13,315 kannor, men quantiteten af oljekakor öfversteg den för sistnämnde år uppgifna med 60 Sk~~ff~~; och föranledde nyssnämnda nedsättning i olje-tillverkningen sistlidet år, att äfven värdet derå minskades med 18,168 R:dr, vid jemförelse af 1834 års productionsbelopp. Den betydligaste quantiteten af olja bereddes vid de å landet inom Götheborgs Län anlagda 3:ne Oljeqvarnar, hvaraf den ena tillhör handlanden Del Banco och de 2:ne andra ägas af handlanden Hennig. Vid dessa verk pressades sistlidet år tillsammans 52,300 kannor olja, jemte ett större parti oljekakor.

År 1835 importerades 142,224 kannor hampolja samt 45,422 kannor lin- och rofolja, hvilka sammantagne quantiteter understiga import-beloppet år 1834 med 63,738 konnor; och exporterades samma år 5,539 kannor olja eller något mindre än året förut.

Af lin-, hamp- och rof-frö införtullades sistlidet år 8,224 tunnor, hvilket öfverstiger import-quantiteten år 1834 med 1,292 tunnor, och exporten af dylika varor uppgick till 15,742 tunnor eller 3,775 tunnor mindre än export-beloppet år 1834.

Porcelaines-Bruken. Vid de 2:ne inom landet befintliga fabriker för porcelaines-tillverkning, nemligen Rörstrand och Gustafsberg, har tillverkningen år 1835 utgjort i värde, vid Rörstrand 117,354 R:dr och vid Gustafsberg 77,232 R:dr eller tillsammans 194,586 R:dr. Enär härmed jemföres fabrica-

tiensvärdet år 1834, finnes, att tillverkningen sistlidet år blifvit vid Rörstrand icke obetydligt ökad, men vid Gustafsberg något minskad; och då, för bedrifvande af dessa verk, ägarne deraf undfått förlagslån ur Manufactur-Discont-Fonden, har Collegium å samma inrättningar sistlidet år anställt besigtningar och dervid funnit, att rörelsen vid nämnde fabriker ändamålsenligt fortsättes samt att sålunda det vilkor, hvarunder dessa lån få på bestämd tid innehafvas, blifvit fullgjordt och iakttaget.

Importen af utländskt porcelaine utgjorde år 1835, 201,773 R , uppskattade till 71,429 R:dr, hvilket öfverstiger införselsbeloppet år 1834, till qvantiteten med 64,367 R och i värde med 28,009 R:dr. Exporten af dylik vara uppgick förstnämnde år endast till ett värde af 472 R:dr eller 2,735 R:dr mindre än året förut.

Såp-sjuderierne, hvilka år 1835 till antalet utgjorde 16 st., hafva samma år lemnat en tillverkning af 14,901 fjerdingar såpa, uppskattade till 117,103 R:dr; och ehuru nyssnämnde qvantitet understiger den år 1834 åstadkomna med 766 fjerdingar, är värdet å fabrikationen likväl, i anseende till förhöjdt pris å såpa sistlidet år, upptaget till 6,897 R:dr högre än productionsvärdet året förut. Någon såpa infördes icke år 1835, men deremot exporterades af sådan vara 984 L R , i värde ansedde till 2,953 R:dr eller 443 L R mindre än hvad af nämnde fabrikat år 1834 utfördes.

Fabriker för förfärdigande af mekanisk redskap. Deras antal var år 1835, 9 st. och tillverkningen uppgick i värde till 82,138 R:dr, hvilket öfverstiger tillverkningsvärdet år 1834 med 3,952 R:dr. Denna fabrikation har hufvudsakligen blifvit åstadkommen vid Bruksidkaren Morsings Factori i Nyköping och å den af numera affidne Mechanicus Ahlm i lifstiden anlagda Machin-fabrik i Norrköping, äfvensom vid Fabriksidkaren Felling's Machin-verkstad i Stockholm.

På grund deraf, att ej mindre Ahlm i lifstiden, än Felling undfått förlagslån ur Manufactur-Discont-Fonden, för bedrifvande af deras fabriker, har Collegium tagit kändedom om förhållandet med dessa inrättningar och får i underdånighet anmäla, att tillverkningen derstädes år 1835 med skicklighet och om-

sorg bedrifvits, samt att de för länens bibehållande stadgade vilkor blifvit behörigen iakttagne.

Samma år importerades mekanisk redskap till ett värde af 57,852 R:dr, hvilket med 51,087 R:dr öfversteg import-värdet å sådana tillverkningar år 1834, då det endast uppgick till 6,765 R:dr; och kan af detta förhållande, i förening dermed att machin-tillverkningen inom landet förstnämnde år äfven ökades, slutas, att begagnandet af mekanisk redskap vid fabrikerne under sistlidet är betydligt tilltagit. Deremot exporterades maskinerier för ett värde af endast 1,526 R:dr eller för 1,214 R:dr mindre än år 1834.

Ehuru Motala Mechaniska Verkstad icke är såsom fabrik privilegierad och sålunda icke heller till Hall-Rätt uppgifver sina tillverkningar eller står under Collegii inseende, anser Collegium likväl, i anseende dertill att Götha Canal-Direction för verkstadens bedrifvande undfått och ännu år 1835 innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden, sig böra i underdånighet anmäla, att verkstadens tillverkningar år 1835 uppgått till ett värde af 95,098 R:dr, hvilken summa dock, af nyss förut omförmälde orsak, icke är uti det i denna underdåniga berättelse upptagna värde å fabrikstillverkningarna inberäknad.

Stilgjuterierne. Dessa verk, 2 till antalet, nemligen ett i Stockholm och ett i Örebro, upptagas här, ehuru varande af mindre omfattning, i anseende dertill, att ägarne af det förra, P. A. Norstedts Söner, undfått förlagslån ur Manufactur-Discont-Fonden för nämnde fabrikations behöriga bedrifvande; och hafva Norstedts Söner, hvilkas tillverkning år 1835 uppgått till ett värde af 14,713 R:dr eller något högre än året förut, styrkt, att deras Stilgjuteri under samma år blifvit med skicklighet och omsorg bedrifvet och att de sålunda rakttagit hvad dem vid länets beviljande blifvit föreskrifvet. Värdet å tillverkningarna vid Stilgjuteriet i Örebro utgjorde år 1835, 7,115 R:dr.

Porter-tillverkningen. Denna fabrikation åstadkommes endast vid det privilegierade Porterbryggeri-verk, som år 1835 ägdes af handlanderne Nonnens & Lorents concursmassa, och uppgick tillverkningen derstädes samma år till 437,000 bouteiller och 256,800 halfbouteiller porter och andra, i likhet med de utländska, tillverkade drickssorter. Värdet derå är upptaget till

102,100 R:dr, hvilket med 10,488 R:dr öfverstiger fabriktionsvärdet år 1834. Sistolidet år införtullades porter och andra drikssorter för ett värde af 2,133 R:dr, och exporten utgjorde 43,673 kannor sådana varor, uppskattade till 21,836 R:dr, hvilket värde understiger det å export-beloppet 1834 uppgifna med 5,973 R:dr.

I öfrigt och då, i följd af Eder Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande, Collegium numera äger inseende öfver Jern-, Stål- och Metall-manufacturen i Eskilstuna Fristad, anser Collegium sig böra i underdånighet anmäla: att år 1835 antalet af manufacturister derstädes utgjorde 223 mästare och hos dem arbetande gesäller 272 st. och lärlingar 408 st., samt att detta antal öferskjuter det för år 1834 uppgifna, af mästare med 18 st., af gesäller med 64 st. och af lärlingar med 24 st.

Tillverkningarne vid alla öfriga, af mångfaldigt slag, men af mindre omfattning varande fabriks- och manufacturhandteringar, hvilka Collegium, till undgående af alltför stor vidlyftighet, ansett sig icke här böra specificera, har år 1835 uppgått till ett sammantaget värde af 810,408 R:dr och utgjorde antalet af dessa inrättningar och verkstäder 1,019 st.

Af hvad Collegium sålunda i underdånighet anført och ofvan åberopade Tabell Litt. A. närmare upplyser, täcktes Eder Kongl. Maj:t i nåder inhämta, att de år 1835 i Riket åstadkomne fabriks- och manufactur-tillverkningars värde utgjort R:dr 12,465,358.
Om derifrån afdrages det i fabriksberättelsen för år 1834 upp-

tagne värde å samma års tillverkningar R:dr 11,288,324.
så uppkommer en summa, stor R:dr 1,177,034.

hvarmed productionsvärdet år 1835 öfverstiger det värde, hvartill 1834 års tillverkningar blifvit uppskattade: och då denna sålunda inträffade betydliga tillökning i fabriksproductionens värde, hvilken är den största, som under en tiderymd af blott ett år hittills blifvit uppgifven, ingalunda uppkommit i följd af för högt åsatta priser å 1835 års tillverkningar, utan, på sätt här förut visadt är, härledt sig från en verklig åstadkommen större varumängd i nästan alla grenar af fabriks-handteringen; så täckes Eder Kongl. Maj:t i Nåder finna, att id-

karen af denna rörelse i allmänhet med nit och verksamhet omfattat sitt yrke, och att i följd deraf fabriks-näringen, i det hela taget, under sistlidet år på ett tillfredsställande sätt utvecklats och förkofrats.

Uppå antalet af de fabriker, till hvars anläggande Collegium år 1835 utfärdat tillståndsbref, äfvensom uppå de patenter å här i Riket okända uppfinningar i fabriks- och slöjde-väg, hvilka Collegium, med stöd af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning af d. 13 December 1834, sistlidet år meddelt, får Collegium i underdånighet bifoga förteckningar, Litt. B. C.

2:o *Väfveri-näringen, betraktad såsom föremål för den enskilda hushållningen, jemte andra husslöjder.*

Uti föregående årens underdåniga berättelser har Collegium ådagalagt, huruledes väfnads-industrien, utöfvad i enskilda hushåll, utgör ett viktigt bidrag till folkets bergning och välstånd i flera delar af Riket; och Collegium får nu i underdånighet upplysa förhållandet med denna näringsgren under loppet af år 1835.

Enligt de till Collegium från Eder Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs Län inkomna uppgifter på qvantiteten af i orten åstadkomna och afstämplade samt till andra delar af Riket förpassade väfverivaror, har tillverkningen berörde år utgjort:

Af bomullsväfnader	2,513,805 aln.	
Af linneväfnader	916,061 d:o.	
Af vadmal och andra ylletyger	841,518 d:o.	
Väfnader af diverse blandadt slag	3,287 d:o.	4,274,671 alnar.
Af band, diverse sorter	1,643,429 aln.	
Af dukar	729,530 d:o.	
Af västtyg, täcken, mössor och tröjor	32,298 st.	
samt af strumpor och vantar	61,780 par.	

Af Kronofogdarnes i Riket till Eder Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande afgifna närings-uppgifter inhämtas, att utöfver hvarje orts eget behof blifvit år 1835 i en-

Transport 4,274,671 alnar.

Transport 4,274,671 alnar.

skilda hushåll inom de öfriga Länen förfärdigade och utom orten afyttrade:

I Wester-Norrlands Län, lärfter, gröfre och finare	427,038 alnar.
I Helsingland af Gefleborgs Län, gröfre linneväfnad	880,000 d:o.
I Calmar Län, linneväfnader	325,000 d:o.
I Hallands Län, diverse slags väfnader	250,910 d:o.
I Christianstads Län, holstervar	40,000 d:o.
I Jönköpings Län, linneväfnad	16,000 d:o.
I Linköpings Län, diverse väfnader	16,750 d:o.
I Götheborgs och Bohus Län, diverse väfnader	30,000 d:o.
I Nyköpings Län, ylle- och linneväfnad	14,000 d:o.
Å Gottland, ylleväfnader	4,000 d:o.
I Skaraborgs Län, ylle- och linneväfnad	10,500 d:o.
I Kronobergs Län, ylle- och linneväfnad	18,400 d:o.
samt i Fahlu, Jemtlands, Westmanlands och Westerbottens Län, tillsammans	15,800 d:o.

Summa väfnader 6,323,069 alnar.

oberäknadt det betydliga antal af dukar m. m. jemte den qvantitet band, som, på sätt berördt är, blifvit i Elfsborgs Län åstadkomne. Och då från åtskilliga Fögderier, der väfnadsslöjden mera allmänt idkas, icke uppgifvits qvantiteterna på derinom tillverkade väfnader, utan endast blifvit omförmäldt, att betydliga partier der åstadkommits och från orten afyttrats; så torde för gifvet kunna antagas, att beloppet af åstadkomna husväfnader, utöfver tillverkarnes eget behof, vida öfverstigit hvad här ofvan är vordet uppgifvet. Men om äfven tillverkningen af slika väfnader år 1835 icke skulle hafva uppgått till mera än hvad här ofvan finnes beräknadt, och detta belopp jemföres med qvantiteterna af de väfnader, hvilka för år 1834 blifvit uppgifna, utgörande 6,081,852 alnar; så finnes, att sistlidet års tillverkning i allt fall öfverstigit den år 1834 åstadkomna med 241,217 alnar, hvaraf ensamt för Elfsborgs Län belöper 176,249 alnar.

I premier för den uti Wester-Norrland åstadkomna tillverkning af finare lärfter har år 1835 blifvit af manufacturmedlen utbetald en summa af 3,370 R:dr 24 sk. 3 rst., hvilken något understiger det belopp, som år 1834 för sådant ändamål utgick.

Den skola för undervisning i väfnadskonsten, som enkan Anna Forsselius i Linköping inrättat och för hvars fortsättande och utvidgande hon erhållit ett lånebiträde af manufacturmedlen, har, enligt hvad Magistraten i berörde stad efter hällen undersökning intygat, under loppet af år 1835 ändamålsenligt fortsatt; hvarförutan enkan Forsselius under sommaren i Westervik lemnat undervisning i berörde konst åt 16 elever.

I afseende på öfriga i åtskilliga landsorter idkade husslöjder, hvilka i Collegii underdåniga berättelse för år 1832 blifvit till deras beskaffenhet och omfattning uppgifna och anmälda, hafva, enligt hvad kronofogdarnes till Eder Kongl. Maj:ts Befallningshafvande aflätne berättelser föranleda, några anmärkningsvärda förändringar i förut omförmälde förhållanden år 1835 icke inträffat; och får Collegium alltså samma berättelse i denna del underdånigst åberopa.

3:o *Handtverkerierne*. Då handtverkarne icke äro genom någon allmän författning ålagde att uppgifva mängden och värdet å af dem åstadkomna tillverkningar, är Collegium i saknad af tillfälle att derom i underdånighet anmäla några speciella förhållanden eller meddela andra upplysningar, än hvar till i underdånighet bifogade sammandrag under Litt. D. E. F. G. föranleda. Deraf inhämtas, vid jemförelse af de i samma ämnen afgifna förteckningar för år 1834: att handtverksmästarnes i städerna antal under år 1835 minskats med 19 st.; att gesällernes och lärlingarnes antal deremot blifvit ökad, af de förre med 73 st. och af de sednare med 262 st.; att antalet af idkare utaf sådana handaslöjder, hvilka hvarken kunna hänföras till fabriker eller handverk, blifvit minskadt med 39 st., äfvensom antalet af deras betjening med 65 st., hvaremot antalet af andra för näringen skattskrifna personer blifvit ökad med 71 st.; att mängden af gerningsmän å landet blifvit ökad med 9 st., men af deras lärlingar minskad med 26 st, samt att den bevilling till Kongl. Maj: och Kronan, hvartill handtverkarne i Rikets städer och idkare af andra han-

daslöjder derstädes blifvit i och för deras rörelse år 1835 taxerade, utgjort, för handtverkarne 104,832 R:dr och för de öfrige idkarne 22,401 R:dr. Och ehuru den sålunda år 1835 debiterade bevillningssumma icke varit särdeles högre, än den året förut påförda, och deraf följaktligen ej kan hemtas anledning till det omdöme, att handtverkerierne sistlidet år varit i någon betydligt ökad verksamhet; dock som, oaktadt, på sätt nyss nämndt är, verkstädernes antal minskats med 19 st., behovet af gesäller och lärlingar i och för bedrivande af de öfriga verkstäderna i den mån tilltagit, att de dervid använde gesällers och lärlingars antal ökats med 335 st., så synes deraf den slutsats kunna dragas, att handtverkerierne berörde år varit så tillitade, att deras idkare i allmänhet kunnat påräkna nödig och skälig arbetsförtjenst.

Af handtverkeri-varor införtullades år 1835 för ett värde af 23,033 R:dr och exporten af dylika varor uppskattades till 11,772 R:dr. Importen understeg sålunda beloppet af år 1834 införde handtverkeri-varor med 1,304 R:dr; hvaremot värdet å exporten af så beskaffade tillverkningar öfversteg det för år 1834 uppgifna med 3,621 R:dr.

Collegium framhärdar med djupaste vördnad,

Stormägtigste, Allernådigste Konung!
Eder Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter

C. D. SKOGMAN.

E. W. BRANDEL.

Stockholm den 1 December 1836.

J. N. Borelius.

J e m f ö r e l s e - S a m m a n d r a g

för Åren 1834 och 1835.

Litt. A.

**General-Sammandrag öfver de vid Manufacturerne befintlige
Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för nedanskrifne år.**

	År 1854.				År 1855.			
	Fabriker.	Stolar.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Stolar.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Bomulls- och Linne- Fabriker	47	850	1,511	420,251	40	939	1,370	445,927
Band-Fabriker	12	92	135	58,430	13	101	156	58,689
Klädes- d:o	105	549	3,271	3,557,277	123	608	3,524	3,996,128
Stofts- d:o	4	29	40	38,224	5	24	35	25,075
Siden- d:o	22	440	703	499,441	21	503	751	538,666
Silkes-Rederier	18	—	29	44,300	17	—	35	48,400
Segelduks-Fabriker	8	167	566	133,683	10	181	563	143,715
Cattuns-Tryckerier	5	—	125	91,178	8	—	107	81,920
Färgerier	280	—	823	399,578	279	—	850	401,063
Glas-Bruk	13	—	599	294,927	14	—	599	317,900
Jern-Gjuterier	3	—	118	151,905	3	—	150	158,493
Läder-Fabriker	214	—	618	521,265	218	—	618	573,256
Olje-Slagerier	43	—	89	170,753	44	—	83	152,585
Pappers-Bruk	91	—	1,242	578,220	90	—	1,277	605,147
Porcellains- d:o	2	—	341	169,594	2	—	363	194,586
Parfumerie-Fabriker	13	—	20	28,772	14	—	20	29,759
Såp-Sjunderier	19	—	49	110,206	16	—	40	117,103
Sockar-Bruk	25	—	300	1,879,887	26	—	300	2,197,652
Saffians-Fabriker	6	—	18	43,357	3	—	14	35,386
Tobaks d:o	76	—	711	877,911	82	—	696	970,494
Mechaniska Redskaps- Fabriker	10	—	176	78,186	9	—	162	82,138
Ur- d:o	147	—	222	39,328	142	—	220	35,954
Repslagerier	10	—	78	74,459	12	—	87	72,151
Vaxljus-Fabriker	4	—	16	43,110	6	—	18	59,821
Mechaniska Bomulls- Spinnerier	9	—	621	323,144	9	—	721	434,099
Ätticke-Bryggerier	24	—	50	27,477	17	—	47	26,569
Porter- d:o	1	—	58	91,612	1	—	69	102,100
Diverse mindre Fa- briker	810	136	1,950	541,939	813	140	2,050	559,582
Summa	2,021	2,263	14,479	11,288,324	2,037	2,496	14,925	12,465,358

Vid nedanskrifne Fabriker har, under loppet af åren 1834 och 1835,
blifvit tillverkad, nemligen:

	År 1834.	År 1835.
<i>Bomulls- och Linne-Väfnads-Fabriker.</i>		
Bomullslärfv och Cattun Alnar	479,374	535,065
Dukar Stycken	61,584	59,824
Bomullstyg Alnar	48,041	60,469
Parkum dito	10,591	3,476
Gingang dito	146,854	187,108
Diverse Bomulls- och Linne-Väfnader dito	260,332 $\frac{1}{2}$	213,456
dito Stycken	1,410	2,218
<i>Band-Fabrikerne.</i>		
Siden-Band Stycken	25,804	35,134
dito Alnar	—	135
Ylle- och Pardu-Band Stycken	3,059	1,538
Bomulls- dito dito	15,202	15,293
Siden-Snören och Fransar dito	170	—
dito Alnar	—	140
<i>Klädes-Fabrikerne.</i>		
Fint Kläde Alnar	226,408	290,902 $\frac{1}{2}$
Medelfint dito dito	210,885 $\frac{1}{4}$	241,912
Groft dito dito	195,370 $\frac{1}{4}$	133,608
Diverse Väfnader dito	54,704 $\frac{1}{2}$	49,414
dito Stycken	1,122	398
<i>Stofts-Fabrikerne.</i>		
Flanell Alnar	26,522	17,461
Flaggduk dito	27,488	21,663
Mattväfnad dito	2,762	1,504
Diverse Väfnader dito	60	23

		År 1854.	År 1855.
<i>Siden-Fabrikerne.</i>			
Taft	Alnar	32,583	43,481
Satin	dito	11,501	16,113
Flor	dito	5,192	9,198
Dukar	Stycken	117,176	120,098
Diverse Väfnader	Alnar	83,446	80,081
dito dito	Stycken	673	1,984
<i>Segelduks-Fabrikerne.</i>			
Segelduk	Alnar	218,024	231,352½
Tältduk	dito	13,937	13,256
Silduk	dito	346	—
Prässenning	dito	—	172
<i>Cattuns-Tryckerierne.</i>			
Cattun och Meubel-sitz	Alnar	61,117	63,758
Border	dito	190	190
Schawlar och Dukar	Stycken	97,682	103,395
Rullgardinstyg och Klädningar	Alnar	213	1,094
Mattor, Kappor och Täcken	Stycken	1,909	—
dito dito	Alnar	—	1,526
Diverse tryckta Tyger	dito	—	1,306
<i>Pappers-Bruken.</i>			
Regal- och Median-Papper	Ris	1,009	1,994
Post- dito	d:o	6,058½	5,413
Velin- dito	d:o	511	622
Skrif- och Concept- dito	d:o	60,724	68,483
Tryck- dito	d:o	49,320	52,069
Cardus- dito	d:o	9,218½	10,193
Maculatur- och Grå- dito	d:o	44,745	45,086

		År 1854.	År 1855.
Socker-Papper	Ris	994	196
Diverse sorter Papper	d:o	6,266 $\frac{3}{4}$	6,878
dito dito	Lispund	6,167	5,101
dito dito	Stycken	2,464,119	1,401,070
Såp-Sjuderierne.			
Såpa	Fjerdingsar	15,667	14,901
Socker-Bruken.			
Raffinad-Socker	Skålpund	3,084,426	3,669,103
Melis- dito	dito	767,431	1,043,921
Lump- och Puder-Socker	dito	467,495	565,664
Candi- dito	dito	38,996	29,722
Kak- dito	dito	506,082	538,893
Candi-, Mellan- och Brun Sirap	dito	2,764,234	2,993,436
Tobaks-Fabrikerne.			
Cardus-Tobak	Skålpund	922,312	933,079
Bref- och Lös-Tobak samt Cigarrer	dito	12,174	19,901
Rull- och Press-Tobak samt Pickanell	dito	629,460	667,980
Snus	dito	1,560,115	1,724,586
Saffians-Fabriker.			
Saffians-skin	Stycken	22,906	13,246
Olje-Slagerier.			
Lin-Olja	Kannor	76,550	75,370
Rof- d:o	dito	27,415	15,280
Kummin- d:o	dito	150	—
Oljekakor	Skø	2,220	2,280

Stockholm af Kongl. CommerceCollegii Statistiska Contor d. 1 December 1836.

J. M. Hårstedt.

Förteckning på de Fabriks-anläggningar, för hvilka Tillstånds-resolutioner blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade åren 1834 och 1835.

	1834.	1835.
Band-Fabriker	9	2
Barnleksaker, Fabrik till förfärdigande af	1	1
Barnskomakare	7	12
Bomulls- och Linne-Fabriker	12	7
Bomulls-Spinnerier	2	—
Cattuns-Fabriker	2	5
Chemiskt Blekeri	1	—
Chemiska præparater, Fabrik för beredning af	—	1
Cichorie-Caffe, Fabrik för beredning af	1	—
Compositions-arbeten, Fabrik för tillverkning af	1	2
Diastase och Dextrin, Fabrik för tillverkning af	—	1
Eau de Cologne, Luktvattnens och Parfumeri	1	1
Etui- och Portfeuille-Fabrik	1	—
Färgerier	7	9
Färgstofts-beredning, Fabriker för	2	—
Garfverier, Engelska	27	20
Glasbruk	1	1
HandskFabrik	1	—
Hatt-Fabriker, Silkes- och Bomulls-Felb	—	1
Dito Fruntimmers	—	1
Instrumentmakeri, Musikaliskt	1	1
Kard-Fabrik	—	1
Kam-Fabrik	1	—
Kimröksbruk	5	3
Transport	83	69

	1854.	1855.
Transport	83	69
Klädes- och Ylle-Fabriker	19	15
Körgmakare- och Halmarbeten, Fabrik för	—	2
Kort-Fabriker	1	2
Krükakeri-arbeten, Fabrik för	1	1
Dito Eldfasta, Fabrik för	—	1
Lakerade arbeten, Fabrik för tillverkning af	1	—
Läst- och Stöfvelblocks-Fabrik	1	—
Machiner och redskap för fabrikenes behof, Fabrik för till- verkning af	2	1
Malm-, Metall- och Messingsarbeten, Fabrik för tillverkning af	—	1
Mechaniska arbeten, Fabrik för	1	—
Oljeslagerier	5	1
Pappersbruk	3	6
Potatoes-Sirapskokeri	1	—
Pottaske-raffinaderi	3	1
Porcellaines-måleri	—	1
Repslageri-Fabriker	4	6
Rakstriglar, Fabrik för tillverkning af	—	1
Saffians-Fabriker	1	3
Segelduks-Fabriker	4	1
Såden-Fabriker	7	6
Siktduks-väfnad af messing och jerntråd, Fabrik för tillverk- ning af	—	1
Silkesrederier	7	2
Skeppsbyggerier	1	—
Smides-Fabriker, Manufactur-	4	1
Snickeri-Fabriker	8	4
Socketbruk	—	1
Transport	157	127

	1854.	1855.
Transport	157	127
Spegel-Fabriker	5	6
Strump-Fabriker	2	2
Talg utur kreaturs-ben, Fabrik för tillverkning af	1	—
Talgljus-Fabriker	3	1
Tapet-Fabriker	6	7
Tobaks- och Snus-Fabriker	9	12
Tvål- och Sâp-Fabriker	2	2
Ur-Fabriker	5	9
Vagn-Fabriker	3	7
Vaxljus-Fabriker	1	3
Ylle-lumpors upprifvande och användande för tillverkning af gröfre ylleväfnader	—	1
Ätticke-Bryggerier	4	6
Öfverskärereri	—	1
S u m m a	198	184

Stockholm af Kongl. Commerce-Collegii Cancellie den 1 December 1836.

Carl Fredenstam.

Förteckning

på Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1835

för

- SWEDERUS, GEORG, Fäbriks-ombudsman, den 18 Mars, på femton år, å stenhuggning medelst machineri.
- VEGESACH, EUGEN VON, Friherre, Capitaine, den 19 Mars, på fem år, å en composition af kautschuk, hvarigenom tåg, garn, väfnader, läder och papper göras ogenomträngliga af vatten och bevaras för röta.
- BAGGE, J. S., Adjunct vid Technologiska Institutet, den 19 Mars, på fem år, å en i Wien gjord och begagnad uppfinning att tillverka svafvel- och andra antändnings-stickor.
- VEGESACH, EUGEN VON, Friherre, Capitaine, den 24 Mars, på tio år, å en machin för tillverkning af skodon.
- ROSENBORG, FREDRIK, Ryttnästare, den 31 Mars, på tio år, å en mekanisk väfstol för kläden och ylle-väfnader.
- UHR, GUSTAF AF, BergsMechanicus, den 7 April, på åtta år, å en blås-machin, användbar i synnerhet vid bergshandteringen.
- STRAND, P. O., Landtbrukare, den 7 April, på fem år, å en uppfinning att med mineraliskt och animaliskt Alkali försätta människospillning.
- NOBELL, ROBERT HJÄLMAR, den 7 April, på tio år, å en uppfinning att tillverka elastiska tyger och band samt att genom utsträckt kautschuk bereda lufttäta tyger och kärl.
- MÖLLER, M., Bagare, den 13 April, på tio år, å en inrättning att i sammanhang med brännvinsbränning verkställa torkning af säd och malt.
- ANCKARSWÄRD, AUGUST, Öfverste och Riddare, den 16 April, på tio år, å en uppfinning att genom en passande construction af skorsten ofvanuppå masugn tillgodogöra masugnens egen värma och såmedelst, utan särskildt påkostad eldningsmateria, genom en uti skorstenen anbringad apparat, kunna uppvärma den för masugnens gång nödiga bläster.

- ZETHELIUS, A. och OWEN, S., Bruksidkare, den 23 April, på tio år, å en förbättrad method att i flammugn, utan annat bränsle än ved, af tackjern bereda smidigt jern.
- STEINHOIZ, ELIAS, den 5 Maj, under tio års tid, å tillverkning af taktegel utaf ny form och beskaffenhet.
- MOBERG, A., Bruksidkare, den 12 Maj, under tio år, å en vattenpräsningsmachin, hvarigenom blåsmachiner och andra verk kunna sättas i rörelse.
- NAGEL, B. L. och BENDIX, S. N., den 22 Maj, under tio års tid, å en af den förre gjord uppfinning att bereda portativ animalisk gödsel.
- ROSENBERG, AUGUSTA WILHELMINA, född Wennerstedt, den 26 Maj, på tio år, å en mekanisk väfstol för klädes- och ylle- samt segelduks- och hampväfnader.
- ERICSSON, J. E., Inspector, den 26 Maj, under tio års tid, å en method att af tackjern tillverka takplåtar.
- PETTERSSON, N. O., den 29 Maj, under tio års tid, å ett fiskredskap, hvarigenom en rikare fångst af mogen fisk erhålles, utan att den yngre eller omogne fisken förödes.
- WAGNER, J. F., Sejlare, den 30 Maj, under tio års tid, å en machin för tillverkning af sprutslangor af hampväfnad utan söm.
- FRYCKSTEN, N. O., den 2 Juni, under tio års tid, å förfärdigande af åtskillige landtmäteri-instrumenter.
- WHITELOCK, CARL OTTO, Öfverste-Lieutenant, den 10 Juni, under tio års tid, å tillverkning af gevärslås utaf ny construction.
- ZETHELIUS, A., Bruksidkare, den 23 Juni, under tio år, å en method att af tackjern tillverka stål uti flammugn.
- ZETHELIUS, A. och OWEN, S., Bruksidkare, den 23 Juni, under tio år, å en method att af bränstål och råstål eller smältstål tillverka garfstål uti flammugn.
- OWEN, S., Bruksidkare, den 23 Juni, under tio år, å ett förbättradt sätt att construera ångfartyg och båtar af smidt jern.
- ZETHELIUS, A., Bruksidkare, den 23 Juni, under sex års tid, å en machin för tillverkning af spik.

- GIBSON & KEILLER, Fabriksbolag, den 1 Juli, under tio års tid, å förbättrade machiner för häckling och spånad af lin och hampa.
- ZEIPEL, CARL VON, Bruksidkare, den 21 Juli, under tio års tid, å en af honom gjord uppfinning att af halm tillverka takpapp.
- ZEIPEL, CARL VON, Bruksidkare, den 21 Juli, under tio års tid, å en uppfinning att tillverka takpapp, som emotstår så väl eld som väta.
- NYGREN, C. D., den 21 Juli, under fem års tid, å i England uppfunne Mätbandsdosor.
- TOLLIN, FERDINAND, E. O. Cancellist, den 21 Juli, under tio års tid, å ett mekaniskt nummer-tryckeri.
- BERGSTEN, C. P., Bergsman, den 22 Juli, under tio års tid, å ett af honom uppfunnet sätt att vid smältningen af silfver, bly och koppar åstadkomma en tjenlig slagg.
- BAGGE, J., Lärare vid Fahlbergsskola, den 27 Juli, under åtta års tid, å en method att boka eller sönderkrossa mineralier medelst valsar.
- ROSENBORG, AUGUSTA WILHELMINA, född Wennerstedt, den 24 Augusti, under tio års tid, å mekaniska väfstolar för tillverkning af silke-, linne- och bomulls-väfnader.
- LAMPA, P. G., Bruksförvaltare, den 4 September, under tio års tid, å en uppfinning af ugnar för förbränning af sågspån, hvarigenom erhålles en för såpsjudning m. m. tjenlig aska.
- HAMMARDAHL, OLOF, f. d. Capitaine, den 4 September, under fem års tid, å så kallade parquetter eller en uppfinning att med träd planlägga gator och vägar.
- ROSENBORG, FREDRIK, Ryttmästare, den 10 September, under tio års tid, å väfstolar för tillverkning utan garnbom af silke-, bomulls-, lin-, ull- och hamp-väfnader.
- HOLMGREN, J., Mekanikus, den 29 September, under åtta års tid, å en blåsmachin med dertill hörande vattenpräss.
- BJÖRKMAN, SVEN ERLAND, Bokbindare, den 13 October, under fem års tid, å en uppfinning att af näfver, förmedelst en af honom jemväl uppfunnen prässningsanstalt med tillhörande stämplor, tillverka dosor.

- DIDIER FELIX och FELIX DROINET, Franske undersåtare, den 13 October, under tio års tid, å ett sätt att åstadkomma kolbränning, användbart vid jernmalms samt alla öfriga metallers smält- och prober-ugnar.
- DIDIER FELIX och FELIX DROINET, den 13 October, under tio års tid, å ett sätt att bereda gaze hydrogène carboné samt egna till dess förflyttning och bruk hörande apparater.
- CARLSUND, C. R., den 20 October, under tio års tid, å ett af honom uppfunnet sätt till longitudinal förtimring och förbindning af fartyg.
- SALTZA, EDUARD FREDRIK VON, Friherre, Öfverste-Kammarjunkare m. m., den 20 October, under fem års tid, å införandet och begagnandet af så kallade Böhmska spåntak.
- SOMMELIUS, GUSTAF, Grosshandlare, den 5 November, under tio års tid, å af honom uppfunne metoder att tillverka renad tjära, beck, beckolja och kimrök.
- NOACK, HENRICH, Tysk Handlande, den 12 November, under fem års tid, att efter uppgifven method rena och bereda hafstång samt använda den till stoppning af madrasser, dynor m. m.
- HUSBERG, C. G., Tegelbruksägare, den 30 November, under tio års tid, å en ny method att tillverka eldfast tegel, takpannor och deglar.
- PALM, J. A., Öfverste m. m., den 30 November, under fem års tid, å åtskiltige förbättringar af ångmaskiner.
- VEGESACH, EUGEN VON, Friherre, Capitaine, den 3 December, under tio års tid, från den 24 Mars 1835, å en förenklad machin för tillverkning af skoplugg.

Stockholm af Kongl. CommerceCollegii Cancellie den 1 December 1836.

Carl Fredenstam.

S a m m a n d r a g af de från Magistraterna , till Kongl. Commerce-Collegium, inkomne förteckningar öfver handverkare med deras gesäller, lärlingar och andre vid arbetet skattskrifne personer för år 1835.

	Mästare.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre vid Hand- verket skattskrif- ne personer.
Alingsås	43	31	32	—
Arboga	64	29	45	6
Askersund	28	9	15	—
Borgholm	31	4	14	—
Borås	76	36	64	2
Calmar	106	40	121	—
Carlshamn	110	67	184	—
Carlskrona	151	90	226	21
Carlstad	78	45	65	—
Christianstad	111	124	157	7
Christinehamn	56	39	43	—
Cimbritshamn	43	25	49	—
Eksjö	66	85	—	—
Engelholm	—	—	—	—
Enköping	86	30	33	—
Eskilstuna	64	60	78	—
Fahlun	79	68	117	—
Falkenberg	36	17	19	—
Falköping	23	10	6	—
Transport	1,251	809	1,268	36

	Mästare.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre vid Handt- verket skattnif- ne personer.
Transport	1,251	809	1,268	36
Gefle	114	94	124	37
Grenna	27	10	17	—
Göteborg	199	299	356	68
Halmstad	76	67	49	—
Haparanda	12	4	5	—
Hedemora	45	24	17	—
Helsingborg	83	52	102	6
Hernösand	40	32	37	4
Hjo	37	18	16	—
Hudiksvall	47	37	44	—
Jönköping	128	67	87	—
Kongsbacka	23	5	6	—
Kongelf	22	3	7	—
Köping	56	26	34	—
Laholm	52	15	10	—
Landskrona	44	16	49	20
Lidköping	80	33	59	—
Lindesberg	25	11	4	—
Linköping	107	89	159	2
Luleå	25	7	6	—
Lund	80	86	148	—
Malmö	124	224	180	—
Mariefred	24	5	18	—
Mariestad	45	28	35	—
Transport	2,766	2,061	2,837	173

	Mästare.	Gesäller.	Läringar.	Andra vid Hand- verket skattskrif- ne personer.
Transport	2,766	2,061	2,837	173
Marstrand	7	2	—	—
Nora	33	9	17	—
Norrköping	148	220	278	1
Norrtelje	50	18	28	—
Nyköping	72	72	76	6
Philipstad	18	11	7	—
Piteå	36	3	7	9
Sahla	60	32	29	—
Sigtuna	21	11	9	1
Skånör	3	1	1	—
Skara	36	10	4	—
Skenninge	33	19	23	1
Sköfde	33	7	17	—
Strengnäs	41	16	16	—
Strömstad	28	4	8	—
Stockholm	959	1,602	2,234	184
Sundsvall	59	24	39	—
Säther	26	17	16	—
Söderhamn	69	20	27	—
Söderköping	40	25	26	4
Södertelje	41	30	46	—
Sölvitsborg	65	46	64	—
Torshälla	15	4	4	—
Trosa	24	9	8	3
Transport	4,683	4,273	5,821	382

	Mästare.	Gesäller.	Läringar.	Andre vid Hand- verket skattnif- ne personer.
Transport	4,683	4,273	5,821	382
Uddevalla	69	58	74	—
Ulricehamn	39	15	16	—
Umeå	24	4	13	—
Upsala	107	130	197	—
Wadstena	34	24	40	—
Warberg	52	24	38	—
Waxholm	—	—	—	—
Wenersborg	74	32	44	6
Westervik	54	36	44	5
Westerås	89	61	93	—
Wexiö	93	55	90	2
Wimmerby	61	19	24	—
Wisby	95	39	124	4
Ystad	130	130	127	—
Åmål	57	32	43	3
Örebro	117	111	136	9
Öregrund	7	1	—	—
Östersund	20	2	6	—
Östhammar	35	19	13	—
S u m m a	5,840	5,065	6,943	411

Stockholm af Kongl. CommerceCollegii Statistiska Contor d. 1 December 1836.

J. M. Hårstedt.

Sammandrag af de från Magistraterna till Kongl. Commerce-Collegium inkömne förteckningar öfver idkare af sådana näringar, som ej kunna bestämdt hänföras till handel eller handtverk och icke eller lyda under Hall-Rätt, för År 1835.

	Idkare.	Betening i och för Naringen.	Andre i och för Naringen mantals-skrifne personer.
Alingsås	6	6	—
Arboga	26	8	—
Askersund	10	2	1
Borgholm	10	1	—
Borås	26	29	—
Calmar	69	24	37
Carlshamn	20	8	12
Carlskrona	38	48	7
Carlstad	28	3	—
Christianstad	43	15	17
Christinehamn	17	4	12
Cimbritshamn	28	13	—
Eksjö	13	4	—
Engelholm	—	—	—
Enköping	24	2	—
Eskilstuna	18	27	—
Fahlun	31	7	—
Falkenberg	8	2	—
Falköping	5	5	—
Transport	520	208	86

	Idlare.	Beläning i och för Näringsen.	Andre i och för Näringsen mantals-skrifne personer.
Transport	520	208	86
Gefle	178	26	51
Grenna	8	1	—
Göteborg	133	54	5
Halmstad	16	6	—
Haparanda	2	1	—
Hedemora	7	3	—
Helsingborg	57	47	3
Hernösand	12	8	9
Hjo	7	—	—
Hudikavall	139	2	—
Jönköping	22	12	6
Kongsbacka	3	2	—
Kongelf	7	2	—
Köping	26	—	2
Laholm	3	1	—
Landskrona	45	60	4
Lidköping	10	10	—
Lindesberg	11	3	—
Linköping	55	34	15
Luleå	1	1	—
Lund	52	23	—
Malmö	82	61	—
Mariefred	11	1	—
Mariestad	7	5	—
Transport	1,314	581	181

	Idkare.	Bejering i och för Naringen.	Andre i och för Naringen mantals-skrifne personer.
Transport	1,314	581	181
Marstrand	6	3	—
Nora	14	4	—
Norrköping	108	59	37
Norrtelje	29	2	—
Nyköping	28	15	10
Philipstad	10	1	—
Piteå	6	4	5
Sahla	15	3	16
Sigtuna	12	2	—
Skanör	2	—	—
Skara	14	4	9
Skenninge	20	12	5
Sköfde	5	1	—
Strengnäs	15	6	4
Strömstad	4	1	—
Stockholm	1,394	1,004	635
Sundsvall	117	5	—
Säther	6	2	—
Söderhamn	84	31	18
Söderköping	16	8	—
Södertelje	11	12	—
Sölvitsborg	22	3	1
Torshälla	7	5	—
Trosa	42	—	17
Transport	3,301	1,758	938

	Idkare.	Bejening i och för Naringen.	Andre i och för Naringen mantals-skrifne personer.
Transport	3,301	1,758	938
Uddevalla	17	11	11
Ulricehamn	8	1	—
Umeå	6	1	1
Upsala	60	7	57
Wadstena	12	4	—
Warberg	11	4	2
Waxholm	—	—	—
Wenersborg	21	4	—
Westervik	17	6	—
Westerås	49	26	—
Wexjö	27	27	7
Wimmerby	7	3	—
Wisby	62	14	1
Ystad	43	23	—
Åmål	11	15	1
Örebro	58	37	20
Öregrund	3	—	—
Östersund	7	2	—
Östhammar	7	2	—
S u m m a	3,727	1,945	1,038

Stockholm af Kongl. CommerceCollegii Statistiska Contor d. 1 December 1836.

J. M. Härstedt.

Uppgift på den Bevillning, hvartill handverkare och idkare af sådane näringar, som hvarken kunna bestämdt hänföras till handel eller handverk och icke eller lyda under Hall-Rätt, uti Rikets Städer blifvit taxerade för år 1835, enligt de från Magistraterna inkomne förteckningar.

	Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
	För Handverkare.			För Idkare.		
Alingsås	196	32	—	29	—	—
Arboga	420	32	—	264	—	—
Askersund	137	24	—	66	32	—
Borgholm	129	24	—	50	—	—
Borås	321	40	—	201	40	—
Calmar	828	24	—	584	36	—
Carlshamn	719	16	—	227	—	—
Carlskrona	1,683	24	—	590	28	—
Carlstad	501	32	—	235	40	—
Christianstad	1,570	16	—	451	16	—
Christinehamn	305	32	—	93	—	—
Cimbritshamn	214	24	—	79	8	—
Eksjö	579	40	—	119	8	—
Engelholm	Uppgif	ter	ne	Uteblif	ne	
Enköping	587	32	—	209	32	—
Eskilstuna	456	32	—	153	16	—
Fahlun	625	—	—	337	16	—
Falkenberg	108	—	—	100	—	—
Falköping	48	—	—	70	—	—
Transport	9,232	40	—	5,862	32	—

		Beloppet af den taxerade Bevillningen.			
		För Handverkare.		För Idkare.	
	Transport	9,252	40	3,862	32
Gefle		1,010	—	1,158	—
Grenna		101	—	49	—
Gotheborg		2,581	16	2,522	16
Halmstad		430	6	157	16
Haparanda		63	16	26	32
Hedemora		264	8	138	16
Helsingborg		504	16	592	24
Hernösand		404	8	116	16
Hjo		203	—	119	16
Hudiksvall		318	32	476	—
Jönköping		607	—	205	—
Kongsbacka		80	32	34	16
Kongelf		63	16	95	16
Köping		339	—	156	—
Laholm		157	24	36	32
Landskrona		357	—	359	24
Lidköping		326	8	71	8
Lindesberg		108	32	96	24
Linköping		316	24	556	28
Luleå		90	8	8	—
Lund		660	—	672	—
Malmö		1,542	8	958	32
Mariefred		105	—	60	32
Mariestad		351	16	84	—
Marstrand		15	16	34	16
	Transport	20,692	38	12,647	12

		Beloppet af den taxerade Bevillningen.			
		För Handverkare.		För Idkare.	
	Transport	20,692	38	12,647	12
Nora		118	28	100	32
Norrköping		2,465	32	2,461	24
Norrteije		199	—	160	16
Nyköping		579	12	535	40
Philipstad		88	—	72	32
Piteå		126	32	48	12
Sahla		585	16	251	16
Sigtuna		99	—	84	—
Skånör		9	32	5	12
Skara		129	32	116	24
Skenninge		112	24	60	—
Sköfde		119	40	30	32
Strengnäs		204	8	138	32
Strömstad		47	24	22	16
Stockholm		70,251	11 4	} sinnefattas i Bevilln. för Handverkare.	
Sundsvall		578	32	569	8
Säther		131	8	57	16
Söderhamn		242	8	277	—
Söderköping		224	—	131	32
Södertelje		167	—	87	—
Sölvitsborg		395	24	123	16
Torshälla		47	16	74	24
Trosa		70	8	94	8
Uddevalla		598	—	165	—
Ulricehamn		157	24	46	16
Transport		98,020	17 4	18,158	36

		Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
		För Handverkare.			För Idkare.		
Transport		98,020	17	4	18,138	36	—
Umeå		108	36	—	46	40	—
Upsala		1,013	32	—	657	32	—
Wadstena		272	40	—	79	—	—
Warberg		202	24	—	108	40	—
Waxholm		—	—	—	—	—	—
Wenersborg		384	24	—	123	40	—
Westervik		312	—	—	116	—	—
Westerås		739	40	—	640	24	—
Wexjö		570	32	—	422	32	—
Wimmerhy		214	16	—	79	16	—
Wisby		976	—	—	604	—	—
Ystad		774	—	—	360	—	—
Åmål		262	—	—	47	—	—
Örebro		733	8	—	787	24	—
Öregrund		35	8	—	49	16	—
Östersund		73	32	—	51	37	4
Östhammar		158	32	—	88	—	—
Summa		104,832	5	4	22,401	1	4

Stockholm af Kongl. CommerceCollegii Statistiska Contor d. 1 December 1836.

J. M. Härstedt.

